

Pomorski Uniwersytet Medyczny w Szczecinie

SYLABUS ZAJĘĆ Informacje ogólne

Nazwa ZAJĘĆ: BIOETYKA	
Rodzaj ZAJĘĆ	Obowiązkowy
Wydział PUM	Wydział Stomatologii
Kierunek studiów	Lekarsko-dentystyczny
Specjalność	-
Poziom studiów	jednolite magisterskie
Forma studiów	Stacjonarne / niestacjonarne
Rok studiów /semestr studiów	Rok V, semestr IX
Liczba przypisanych punktów ECTS	0,25
Formy prowadzenia zajęć (liczba godzin)	Seminaria (7)
Sposoby weryfikacji i oceny efektów uczenia się *	☒ zaliczenie na ocenę: ☐ opisowe ☐ testowe ☐ praktyczne ☒ ustne ☐ zaliczenie bez oceny ☐ egzamin końcowy: ☐ opisowy ☐ testowy ☐ praktyczny ☐ ustny
Kierownik jednostki	dr hab. n. med. Aleksandra Kładna
Adiunkt dydaktyczny lub osoba odpowiedzialna za przedmiot	dr hab. n. med. Aleksandra Kładna
Nazwa i dane kontaktowe jednostki	Zakład Historii Medycyny i Etyki Lekarskiej, zhmel@pum.edu.pl, tel. 091 48 008 21
Strona internetowa jednostki	https://www.pum.edu.pl/studenci/informacje_z_jednostek/wfbmiml/zaklad_historii_medycyny_i_etyki_lekarskiej/
Język prowadzenia zajęć	polski

* zaznaczyć odpowiednio, zmieniając ☐ na ☒

Informacje szczegółowe

Cele zajęć		przyswojenie wiedzy teoretycznej w oparciu o system norm etycznych i prawnych
Wymagania wstępne w zakresie	Wiedzy	Posiada znajomość norm prawnych i etycznych
	Umiejętności	Posługuje się normami etycznymi i prawnymi przy wykonywaniu zawodu
	Kompetencji społecznych	Posiada nawyk komunikowania się z pacjentem

EFEKTY UCZENIA SIĘ			
lp. efektu uczenia się	Student, który zaliczył ZAJĘCIA wie/umie/potrafi:	SYMBOL (odniesienie do efektów uczenia się dla kierunku)	Sposób weryfikacji efektów uczenia się*
W01	zna i rozumie znaczenie komunikacji werbalnej i niewerbalnej w procesie komunikowania się z pacjentem i pojęcie zaufania w interakcji z pacjentem	D.W4.	O, PS, PM, W
W02	zna i rozumie funkcjonowanie podmiotów systemu ochrony zdrowia oraz społeczną rolę lekarza i lekarza dentystry	D.W5.	O, PS, PM, W
W03	zna i rozumie zasady altruizmu i odpowiedzialności klinicznej	D.W12.	O, PS, PM, W
W04	zna i rozumie imperatyw i wzorzec zachowania lekarza i lekarza dentystry ustalony przez samorząd zawodowy lekarzy i lekarzy dentystry	D.W14.	O, PS, PM, W
W05	zna i rozumie prawa pacjenta	D.W15.	O, PS, PM, W
W06	zna i rozumie historię medycyny, ze szczególnym uwzględnieniem historii stomatologii	D.W16.	O, PS, PM, W
W07	zna i rozumie proces kształtowania się nowych specjalności w zakresie dyscypliny naukowej - nauki medyczne i osiągnięcia czołowych przedstawicieli medycyny polskiej i światowej	D.W17.	O, PS, PM, W
W08	zna i rozumie zasady etyki i deontologii lekarskiej, problemy etyczne współczesnej medycyny wynikające z dynamicznego rozwoju nauki i technologii biomedycznych, a także zasady etycznego postępowania lekarza dentystry	G.W27.	O, PS, PM, W
U01	potrafi uwzględniać w procesie postępowania terapeutycznego subiektywne potrzeby i oczekiwania pacjenta wynikające z uwarunkowań społeczno-kulturowych	D.U1.	O, PS, PM, WO, PS, PM, W
U02	potrafi dostrzegać i reagować na oznaki zachowań antyzdrowotnych i autodestrukcyjnych	D.U2.	O, PS, PM, W
U03	potrafi budować atmosferę zaufania podczas całego procesu diagnostycznego i leczenia	D.U4.	O, PS, PM, W
U04	potrafi podejmować działania zmierzające do poprawy jakości życia pacjenta i zapobiegania pogorszeniu się jej w przyszłości	D.U5.	O, PS, PM, W
U05	potrafi przeprowadzać rozmowę z pacjentem dorosłym, dzieckiem i rodziną z zastosowaniem techniki aktywnego słuchania i wyrażania empatii	D.U6.	O, PS, PM, W

U06	potrafi rozpoznawać przesłanki podjęcia działań lekarskich bez zgody pacjenta lub z zastosowaniem przymusu wobec pacjenta i stosować środki przewidziane przepisami prawa powszechnie obowiązującego	D.U9.	O, PS, PM, W
U07	potrafi pracować w zespole wielospecjalistycznym, w środowisku wielokulturowym i wielonarodowościowym	D.U10.	O, PS, PM, W
U08	potrafi przestrzegać wzorców etycznych w działaniach zawodowych	D.U11.	O, PS, PM, W
U09	potrafi przestrzegać praw pacjenta	D.U12.	O, PS, PM, W
U10	potrafi wskazywać podobieństwa i różnice między normami etycznymi i prawnymi	G.U23.	O, PS, PM, W
U11	potrafi wyjaśniać i stosować normy zawarte w Kodeksie Etyki Lekarskiej oraz międzynarodowe normy etyki lekarskiej	G.U25.	O, PS, PM, W, K ustne
K01	jest gotów do przestrzegania tajemnicy lekarskiej i praw pacjenta	K.3.	O
K02	jest gotów do podejmowania działań wobec pacjenta w oparciu o zasady etyczne, ze świadomością społecznych uwarunkowań i ograniczeń wynikających z choroby	K.4.	O
K03	jest gotów do przyjęcia odpowiedzialności związanej z decyzjami podejmowanymi w ramach działalności zawodowej, w tym w kategoriach bezpieczeństwa własnego i innych osób	K.11.	O

Tabela efektów UCZENIA SIĘ w odniesieniu do formy zajęć								
lp. efektu uczenia się	Efekty uczenia się	Forma zajęć						
		Wykład	Seminarium	Ćwiczenia	Ćwiczenia kliniczne	Symulacje	E-learning	Inne formy
W01	D.W4.		X					
W02	D.W5.		X					
W03	D.W12.		X					
W04	D.W14.		X					
W05	D.W15.		X					
W06	D.W16.		X					
W07	D.W17.		X					
W08	G.W27.		X					
U01	D.U1.		X					
U02	D.U2.		X					
U03	D.U4.		X					
U04	D.U5.		X					
U05	D.U6.		X					
U06	D.U9.		X					
U07	D.U10.		X					
U08	D.U11.		X					
U09	D.U12.		X					
U10	G.U23.		X					
U11	G.U.25.		X					

K01	K.3.		X					
K02	K.4.		X					
K03	K.11.		X					

TABELA TREŚCI PROGRAMOWYCH			
lp. treści programowej	Treści programowe	Liczba godzin	Odniesienie do efektów uczenia się do ZAJĘĆ
Semestr zimowy			
Seminaria			
TK01	Obowiązujące zasady etyczne w naukach biomedycznych. Przysięga Hipokratesa i inne przysięgi lekarskie. Deklaracja helsińska, tokijska, genewska. Powszechna Deklaracja Praw Człowieka, polskie kodeksy etyki lekarskiej- przedwojenny Kodeks Izb Lekarskich, Zbiór zasad etyczno-deontologicznych polskiego lekarza, Kodeks Etyki Lekarskiej, Europejska konwencja bioetyczna.	1	D.W4. D.W5. D.W12. D.W14. D.W15. D.W16. D.W17. G.W27. D.U1. D.U2. D.U4. D.U5. D.U6. D.U9. D.U10. D.U11. D.U12. G.U23. G.U.25. K.3. K.4. K.11.
TK02	Problemy moralne podejmowanych badań i eksperymentów oraz ich zastosowań. Transplantologia, eksperymenty medyczne- aspekty etyczne i prawne.	1	D.W4. D.W5. D.W12. D.W14. D.W15. D.W16. D.W17. G.W27. D.U1. D.U2. D.U4. D.U5. D.U6. D.U9. D.U10. D.U11. D.U12. G.U23. G.U.25. K.3. K.4. K.11.
TK03	Poszanowanie prawa i godności ludzkiej. Poszanowanie etycznych i moralnych zasad prowadzenia eksperymentu medycznego. Zagrożenia i korzyści wynikające z prowadzenia badań w naukach medycznych i biomedycznych.	1	D.W4. D.W5. D.W12. D.W14. D.W15. D.W16. D.W17. G.W27. D.U1. D.U2. D.U4. D.U5. D.U6. D.U9. D.U10. D.U11. D.U12. G.U23. G.U.25. K.3. K.4. K.11.
TK04	Etyczne aspekty w okresie choroby, umierania i śmierci. Problem eutanazji w świetle medycyny hipokratejskiej. Dylematy prawne i etyczne związane z reanimacją i uporczywą terapią.	1	D.W4. D.W5. D.W12. D.W14. D.W15. D.W16. D.W17. G.W27. D.U1. D.U2. D.U4. D.U5. D.U6. D.U9. D.U10. D.U11. D.U12. G.U23. G.U.25. K.3. K.4. K.11.
TK05	Etyka a epidemiologia. Ekonomiczne uwarunkowania nauk medycznych i biomedycznych.	1	D.W4. D.W5. D.W12. D.W14. D.W15. D.W16. D.W17. G.W27. D.U1. D.U2. D.U4. D.U5. D.U6. D.U9. D.U10. D.U11. D.U12. G.U23. G.U.25. K.3. K.4. K.11.
TK06	Ochrona własności przemysłowej, intelektualnej i prawa autorskiego.	1	D.W4. D.W5. D.W12. D.W14. D.W15. D.W16. D.W17. G.W27. D.U1. D.U2. D.U4. D.U5. D.U6. D.U9. D.U10. D.U11. D.U12. G.U23. G.U.25. K.3. K.4. K.11.
TK07	Wybrane zagadnienia z historii medycyny w zakresie pojęć z bioetyki. Spostrzeżenia i rozważania w rozwoju nauk medycznych i biomedycznych.	1	D.W4. D.W5. D.W12. D.W14. D.W15. D.W16. D.W17. G.W27. D.U1. D.U2. D.U4. D.U5. D.U6. D.U9. D.U10. D.U11. D.U12. G.U23. G.U.25. K.3. K.4. K.11.

Zalecana literatura:
Literatura podstawowa
1. Brzeziński T.: Etyka lekarska. PZWL, Warszawa, 2002
2. Beauchamp T., Childress J., Zasady etyki medycznej
3. Biesaga T., Elementy etyki lekarskiej
4. Gillon R., Etyka lekarska. Problemy filozoficzne
5. Hartman J., Bioetyka dla lekarzy, Wolters Kluwer Polska, 2011
6. Hołówka J.: Etyka w działaniu. Pruszyński i S-ka. Warszawa, 2001
7. Kodeks Etyki Lekarskiej z dnia 02 lutego 2004 roku
8. Łuków P.: Granice zgody: autonomia zasad i dobro pacjenta. Scholar. Warszawa, 2005
9. Muszala A.: Wybrane zagadnienia etyczne z genetyki medycznej. Kraków, 1998
10. Muszala A. (red.), Encyklopedia bioetyki
11. Nowacka M.: Etyka a transplantacje. PWN. Warszawa, 2003
12. Olejnik S.: Etyka lekarska, Katowice, 1995
13. Szewczyk K., Bioetyka
14. Ślipko T. SJ: Bioetyka. Najważniejsze problemy. Wydawnictwo Petrus, Kraków 2009
15. Bernard J.: Od biologii do etyki. Wydawnictwo Naukowe PWN Sp. z o.o., Warszawa, 1994
16. Europejska konwencja o ochronie praw człowieka i godności ludzkiej wobec zastosowań biologii i medycyny (Rada Europy, Oviedo, kwiecień 1997)
17. Fenigsen R.: Przysięga Hipokratesa. Świat Książki. Warszawa 2010
18. Supady J.: Historia dentystyki. Wydawnictwo Adi, Łódź, 2007
19. The Human rights ethical and moral dimension of health care. (Europejski przewodnik po bioetyce, opracowany przez Zespół Ekspertów Rady Europy, zalecany lekarzom Europy). Tłum, T. Jasnowicz, Toruń 2005
20. Wzór międzynarodowej przysięgi lekarza (Światowe Stowarzyszenie Lekarzy-WMA, Genewa 1949r.)
21. Zalecenia dotyczące badań naukowych na ludziach (Światowe Stowarzyszenie Lekarzy-WMA, Helsinki, czerwiec 1964 r.)
22. Ziółkowska Rudowicz E., Kładna A.: Kształcenie empatyczne lekarzy. Część I-IV. Polski Merkuriusz Lekarski, Nr 172, 173, 174, 2010.
Literatura uzupełniająca
1. Dokumenty etyczne World Medical Association (Deklaracja helsińska, tokijska i inne) dostępne na stronie www.wma.net
2. Kielanowski T. (red.) Etyka i deontologia lekarska. PZWL. Warszawa 1985
3. Heimann T.: Etyka lekarska i obowiązki lekarza. Deontologia. Warszawa 1917
4. Chyrowicz B.: O sytuacjach bez wyjścia w etyce. Znak, Kraków, 2008
5. Biegański W.: Myśli i aforyzmy o etyce lekarskiej. Warszawa 1957
6. Abramsky L., Chapple J.: Diagnostyka prenatalna, Warszawa, 1996
7. Świerczyński M., Treple E.: Prawo farmaceutyczne. Wolters Kluwer Polska 2011.
8. Mac Intyre A.: Krótka historia etyki. Wydawnictwo Naukowe PAN. Warszawa, 2012
9. Singer P.: Etyka praktyczna. Przekł. z ang. A. Sagan, Warszawa, 2003

10. Zasady dobrej praktyki badań klinicznych wydane przez Międzynarodową Konferencję ds. Harmonizacji w 1996 r.
11. Tulczyński A.: Wzory osobowe polskiej deontologii lekarskiej. Polskie Towarzystwo Higieniczne. Warszawa, 41, 1993

Nakład pracy studenta	
Forma nakładu pracy studenta (udział w zajęciach, aktywność, przygotowanie sprawozdania, itp.)	Obciążenie studenta [h]
	W ocenie (opinii) nauczyciela
Godziny kontaktowe z nauczycielem	7
Przygotowanie do ćwiczeń/seminarium	13
Czytanie wskazanej literatury	15
Napisanie raportu z laboratorium/ćwiczeń/przygotowanie projektu/referatu itp.	
Przygotowanie do kolokwium/kartkówki	10
Przygotowanie do egzaminu	
Inne	
Sumaryczne obciążenie pracy studenta	45
Punkty ECTS	0,25
Uwagi	

*Przykładowe sposoby weryfikacji efektów uczenia się:

EP – egzamin pisemny

EU – egzamin ustny

ET – egzamin testowy

EPR – egzamin praktyczny

K – kolokwium

R – referat

S – sprawdzenie umiejętności praktycznych

RZC – raport z ćwiczeń z dyskusją wyników

O – ocena aktywności i postawy studenta

SL – sprawozdanie laboratoryjne

SP – studium przypadku

PS – ocena umiejętności pracy samodzielnej

W – kartkówka przed rozpoczęciem zajęć

PM – prezentacja multimedialna

i inne